

GUIA DIDÀCTICA OLIVES PER SOMIAR

ELS SOMNIS VINDRAN ATRETS PELS LLUENTONS I AL RITME BALLARAN LES MEVES CANÇONS

Olives per somiar

Un viatge pel món dels somnis.

Audició escolar per a Educació infantil i Cicle inicial de 40 minuts de durada amb projeccions i 3 músics en escena.

"**La Fada Despistada**" ens proposa fer un viatge pels somnis a través de cançons en llengües diferents.

Amb ella i els "**Somiatruites**" que són els músics dels somnis, aprendrem, cantarem i ballarem cançons de cada continent, fetes per aconseguir uns somnis fantàstics i per foragitar els Catapums (malsons)... amb els que lluitarem i guanyarem amb el nostre super secret: "Qui canta els Catapums espanta"

Tot això ajudats pels amics dels somnis que són les olives, la lluna, els contes, el bany, el pipí i també en "**Cotonet**" una titella especialista en badalls que juga i interacciona amb els músics i els nins.

Olives per somiar és un concert amb un toc de màgia en escena, on les cançons ens sorprenen, emocionen, ens fan ballar i fins i tot ens fan volar.

Olives per somiar:

Espectacle musical creat per Cecília Giménez en el 2007 i presentat a Catalunya i a la Argentina. Han fet campanyes teatrals durant 2008-2012 amb Bat, Anem al teatre, Espectacles amb Classe del grup Poliorama, Fnac Nadons, Argentina-Catalunya, Solidaritat amb Perú, Festival Internacional de Teatro Infantil de San Luis, Argentina, Rueta 2012 de Palma, Mostra de Circ Balear, Festes Majors de Sant Marçal, Sant Llorenç i Sineu.

Fitxa artística:

Direcció i guió: Cecília Giménez i Francisco Benvenuti

Arranjaments musicals: João Balão, Mariano Martos i Cecília Giménez

Escenografia: Marisa Petroni, Lucy Tillet, Cecília Giménez.

Vestuari: Anana del Pozo, Olaya Heráult, Lucy Tillett, Cecília Giménez.

Edició discogràfica: João Balão, 2009

Visió Pedagògica:

Audició escolar per a Educació infantil i Cicle inicial

Espectacle musical de 50 minuts de durada amb projeccions i 3 músics en escena.

Les cançons de bressol emprades arreu del món i en totes les cultures suposen, el primer contacte amb la música a la vida del nin.

Cada cultura crea i utilitza aquestes cançons de bressol amb ritmes i melodies tant diferents com a cultures que hi han al món...

En el nostre cas ens aproximarem a aquestes cançons en forma de conte, presentant els personatges, els amics dels somnis, els Catapums (malsons) i lluitant contra els nostres pors.

Però no tan sols estimularem l'oïda, sinó també la vista, ja que al ritme de la música tindrem projeccions visuals i afegirem petites coreografies per a treballar la coordinació rítmic motriu, la memòria auditiva i l'expressió rítmica i corporal.

Objectius de l'audició:

Generals

- Gaudir del concert, especialment, de la música en directe.

- Entendre el fet d'anar al teatre com un espai per a la imaginació: “un món secundari en el que la teva ment pot entrar, fer i crear dins del qual tot el que acudeix pot ser veritat” (J.R.R. Tolkien: “Árbol y Hoja”).
- Participar del' espectacle amb atenció, interactuant amb els intèrprets.
- Sentir la música com a estímul i element transformador: “Qui canta els Catapums espanta”
- Treballar els ritmes bàsics, reconèixer els compassos binaris i ternaris tocant-los i cantant-los.
- Memorització de cançons infantils.
- Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
- Conèixer altres cultures a través de la música.

Continguts conceptuals per als més grans:

- Cançons de bressol: concepte i característiques.
- Instruments musicals: guitarra, dobro, baix i percussió.
- El ritme i els compassos binaris i ternaris.
- L'expressivitat i les dinàmiques de les peces musicals.
- La capacitat de la música de expressar les emociones i canviar-les.

Propostes De Treball

La cançó:

Tots i totes coneixem moltes cançons.

Ens agrada cantar?

Qui ens ensenya cançons? La família, els i les mestres, la televisió...

I ens ho passem bé escoltant cançons?

Les cançons les podem cantar sols, o bé tota la classe junts o bé amb acompanyament instrumental. Sonen diferent?

I a vegades també les podem acompanyar amb mímica o bé amb gestos. Cada idea la podem anar il·lustrant amb un exemple i cantar una cançó el/la mestre/a sol/a, després la mateixa cançó tota la classe i després amb acompanyament d'algun instrument, encara que sigui de petita percussió.

Si en disposeu, també podeu comparar un acompanyament per exemple només amb un triangle i després amb el piano. Feu-los notar com s'enriqueix l'harmonia quan l'acompanyem amb el piano ja que toquem moltes més notes. Cada tecla correspon a un so. Per tant, podem tocar fins a 10 sons alhora, un amb cada dit de la mà.

Concepte:

Què són les cançons de bressol?

Quan les cantem?

Quines coneixem? Repassem-les.

Anàlisi de la intensitat. Les cançons de bressol les acostumem a cantar fort o piano (flux)? Com ens influeix la intensitat en el so? Exemplifiquem la intensitat de la música amb diferents instruments i sons ambientals. Podem comparar els següents instruments:

• Clarinet-trompeta. • Arpa-acordió. • Piano-guitarra elèctrica.

En els sons ambientals, podem comparar el so de les onades, o del vent en els arbres amb el d'un clàxon, o el d'un tallador.

I amb la veu, podem practicar el xiuxiueig en contraposició amb un crit.

Anàlisi de la pulsació:

Com són aquest tipus de cançons?

Són ràpides o lentes?

Són tranquil·les o ens fan venir ganes de moure'ns?

Com ens adormim més fàcilment, quan estem tranquils o quan estem esverats?

Escollim una cançó que ja haguem treballat, i comencem a modificar el tempo, com si fos per a fer-nos dormir o bé per a despertar-nos. També podeu jugar amb els ritmes de la mateixa cançó.

Aprenem alguna cançó de bressol nova. Us suggerim que aprengueu alguna de les cançons que s'interpretaran a l'espectacle perquè així els nens i les nenes ja les coneguin quan assisteixin a la funció (us adjuntem les partitures a l'annex).

Expressió corporal: Quina coreografia ens podríem inventar per alguna d'aquestes cançons? Quins moviments ens ajuden a adormir-nos? Haurien de ser moviments suaus i lents, com un bressol.

Consciència corporal: La podem cantar amb els ulls tancats. Quan ens és més fàcil relaxar-nos, quan els tenim oberts o quan els tenim tancats? Com ens sentim quan estem relaxats? Ens sentim bé? Aquestes cançons ens anirien bé per despertar-nos al matí quan tenim molta son?

Associació so-imatge: Quin dibuix associem a aquest tipus de cançons o bé a una cançó de bressol en concret? Cada alumne/a pot dibuixar allò que li suggereixi o bé podeu fer un mural amb un dibuix que escolliu entre tots i enganxar-hi també al costat la partitura de la cançó.

Els instruments de l'audició: Parlem de cada un dels instruments que ens trobarem en aquest concert. Els coneixeu? Són la guitarra, el baix, el dobro, la bateria i... no ens oblidem de la veu!

Podem comentar la família a la que pertanyen i mirar fotos per veure quina forma tenen. Els havien vist o sentit abans?

Algun/a nen/a té una guitarra a casa? Com es toca?

Coneixen altres instruments que estiguin fets de fusta? Quins?

Sonen tots igual? Es toquen de la mateixa manera?

Treball amb les cançons de l'audició:

Duerme Negrito: Ball i coreografia.

En cantar "Duerme Duerme" possam les mans juntes i les juntem a la cara fent la mimica d'anar a dormir. Primer d'un costat i després de l'altre. També podem fer la mímica de la mare treballant al camp i les coses que li portarà al nin.

Pipí: Pregunta-resposta.

Practicar la resposta "pipí" primer amb veu parlada i després entonant les síl·labes.

Iny Hono lzy: Coreografia

A la Tornada de la cançó, podem cantar la "U" alhora fem com que volem amb els braços, i després d'això piquem contant un dos tres, un dos tres amb el ritme de la cançó.

Després de l'espectacle:

Després de haver vist i gaudit de la audició encara es pot continuar treballant, per tal que els nens no s'oblidin del que han vist al teatre. Primer de tot sempre és enriquidor realitzar una valoració global amb l'alumnat per saber com han viscut l'experiència i què en recorden: els podem preguntar si els ha agradat, quins instruments hi havia, quines cançons han interpretat, si es tractava de cançons de bressol i com les tocaven, si han tocat moltes músiques noves per a ells, quines imatges hi havia, si els agradaria tornar un altre dia al teatre, etc.

Activitats:

1. La nana inventada

Es pregunta als nens quines coses elements els hi agrada que surtin als seus somnis i partir de les paraules que diguin el/la mestre haurà de crear una o més nanes utilitzant les mateixes melodies de aka tonbo, aloelela o pipi.

2. Crear la capsa de les pors fosques adaptada als Catapums (malsons):

- Agafar una capsa pot ser de sabates i decorar-la amb coses relacionades amb els bons somnis. Aquesta capsa servirà per fer defugir totes les coses que ens fan por.
- Es demanarà a cada alumne que facin dibuixos relacionats amb les coses que els fa por. El dibuix s'haurà de introduir a la capsa i es diràn les paraules "No et vull somiar més" i això farà que aquell dibuix quedi guardat allà i ja no es tornarà a aparèixer en els seus somnis.

3. Crear un atrapa-somnis:

Material per un atrapa-somnis:

1 Pulsera de plàstic que sigui una mica gran 2 Plumes si pot ser de colors

4 macarrons

Fil 8

Realització :

Primer de tot agafar els macarrons i pintar-los de colors, poden ser de colors diferents o del mateix color.

Un cop la pintura s'ha assecat penjar-los amb un trosset de fil a la part inferior de la pulsera i als laterals de la polsera enganxar-hi les dues plomes.

Per cabar posar un fil llarg a la part superior de la polsera i ja està llest per penjar-ho.

La intenció és que cada alumne faci un atrapa-somnis per tal de poder-ho penjar a la seva habitació.

4. Pel·lícula:

Projectar la pel·lícula Monstruos S.A. i fer veure als nens que no sempre els monstres són dolents.

5. Joc de la foscor:

Per jugar a aquest joc es necessita la llum apagada i que en algun racó de l'aula hi hagi una mica de llum i amb aquesta llum aprofitar per fer ombres xineses. D'aquesta manera se li ensenya a al nen que amb la foscor també es pot jugar.

L'altre joc seria tancar els ulls a un alumne i que aquest ha de palpar a un company i endevinar qui és.

Pipi

Albert Pla

Voice

A - bans d'a - nara dor - mir fes un pi - pi si no
vols pi - xar - te al llit si no vols ever de dor - mir amb els llen - ços mo - llats te - la - la
mí. A - bans d'a - nara dor - mir fes un pi - pi si no
vols pi - xar - te al llit si no vols pas des - per - tar amb - al cal es - cal - dar pel - de - ma -
ti A - bans d'a - nara - dex - m'hi has de fer un pi pi si no
vols pi - xar - te al llit a - bans d'a nara dex - mit les un pi pi.

És l'hora que ens hem d'anar a dormir
però abans te'n recordes de fer aquelles quatre coses
que sempre s'han de fer abans d'anar al llit.

Abans d'anar a dormir renta't les mans,
Reapalla't bé les dents, vine a dir-se bona nit
I sobre tot recorda això que et dic

Que abans d'anar a dormir has de fer un pipi...

Quines són les quatre coses que hem de fer per anar al llit?

DUERME NEGRO

Remarks : 90

Composer : ATAHUALPA YUPANQUI

Song

Duer - - - me duer - - me ne - gri - i - to

Song

que tu ma - ma táe - nel cam - po ne - gri to

Song

duer - - - me duer - - me mo - bi - i - la

Song

que tu ma - ma táe - nel cam - po mo - bi - la. te vaa tra - er co - dor -

Song

- ni - ces pa - ra ti te vaa tra - er mu - chas - co - sas pa - ra ti

Song

C C C

cam - po ne - gri to. Tra - ba - jan - do si, tra - ba -

Song

C Am

-jan - do y no le ba - gan tra - ba - jan - do si, tra - ba -

Song

C Am

-jan - do y va to - sien - do, tra - ba - jan - do si, tra - ba -

Song

C Am

-jan - do y va de lu - to, tra - ba - jan - do si, pa'l ne -

Song

C Am

-gri - to - chi - qui - ti - to pa'l ne - gri - to si tra - ba -

ANNEX

Des de la disciplina de la Didàctica de la Música sempre se'ns fa molt d'èmfasi en la importància de treballar audicions musicals i l'hàbit d'escoltar música amb els infants ja des de ben petits. I és ben cert que és una pràctica molt positiva, però al mateix temps és una tasca molt més complexa del que podria semblar. Per això, us presentem aquest text que, basant-se en diverses teories, ens ofereix eines pràctiques que poden enriquir les audicions a l'aula i que ens ajudaran a treure'ls el màxim profit, així com a disposar d'elements ben diversos que les faran més atractives a l'alumnat.

MOTIVAR L'ESCOLTA

Escoltem allò que tenim bones raons per escoltar. F. Delalande, (1995).

Ens hem de sentir impulsats a buscar activitats d'audició que promoguin l'acció i el pensament. L'acció no sols ha de traduir-se en representació - moviment; acció pot ser tot aquella activitat que porti una evolució en el pensament, ja sigui amb moviment físic i/o amb processament mental.

Les teories de Wallon -el moviment és el pensament en acte i el pensament és un moviment sense acte-, i Piaget -la intel·ligència seria el resultat de l'experimentació motora integrada i interioritzada, que com a procés d'adaptació és essencialment moviment-, han marcat les noves recerques psicològiques del s.XX. Aquestes es basen essencialment partint del moviment i demostrant que amb el moviment s'estructura la intel·ligència sensorio-motora; posteriorment a l'experiència motora, la persona construeix formes de pensament reflexiu. Maite Garaigordobil, (1999).

Massa vegades, potser, l'audició musical s'ha construït en la fórmula de la passivitat; la música és rebuda com un llenguatge acabat sense possibilitat d'actuació, sols podem ser auditors passius. Cal cercar maneres, accions que siguin útils a les audicions i que suposin un pas endavant en la intel·ligència; L'acció, la reacció activa, el moviment, la resposta espontània, la transformació de la música en espai imaginatiu, l'escolta discriminadora, la producció instrumental i/o sonora... han de ser activitats que obrin les portes a la sensibilitat musical i a la intel·ligència.

A partir de cicle inicial, les propostes didàctiques deixaran espai a noves formes d'escolta; les accions seran amb moviments cada vegada més subtils, les respostes espontànies ho seran per la seva transformació en activitats més precises...; el llenguatge musical (la lectura de fragments en partitura) tindrà més rellevància; l'escolta progressarà vers un comportament més interior, més formal, més associatiu i intel·lectual. Evolucionarà i s'anirà transformant cada vegada des de més endins de la persona. Quan anem a escoltar música en una sala de concerts, ja sigui personalment, amb nens i nenes de la llar d'infants, o amb alumnat de cicle superior, ens apropem a una manifestació cultural que es fa des d'un espai concret, un seient, i amb una actitud clara d'atenció i respecte. És en aquell petit espai on hi bolquem petits moviments, grans imaginacions, moments de plaer, espais d'observació i atenció i també parèntesis, on la música queda al marge, ja que ens plau mirar l'entorn o fer una petita aturada... Les audicions que preparem hauran de tenir

present aquesta evolució i equilibri; hauran de transcórrer entre l'espontaneïtat de moviments i la quietud personal interior.

No és fàcil passar del soroll del pati o del carrer a la perfecció sonora d'una obra clàssica. Com fer-ho? Hi ha opcions diverses. No hi ha veritats absolutes. Hi ha diversitat de possibilitats i didàctiques. Fernando Palacios, (1994).

La motivació vindrà amb diverses formes: el contrast i la sorpresa, l'atenció i la participació, el repte i la descoberta, l'anàlisi i el moviment...; la seva percepció es potencia gràcies a l'acumulació d'expectatives musicals. El plantejament obert i receptiu ha de ser el que ha d'obrir la feina; no es pot caure en l'estancament i la repetició de les idees, sobre tot a l'hora de tractar amb nens/es, que com sabem estan contínuament demanant experiències noves. L'educador ha d'estar a l'alçada d'aquestes exigències, disposat a investigar i deixar-se impressionar.

Ben segur que l'acció motivacional adquireix uns valors diferents segons l'edat a la que ens dirigim i la matèria que impartim. Motivar un infant per tal que escolti, que llegeixi, que asseguri les taules de multiplicar... és segur ben diferent i ens portaria a una conversa curiosa, no sempre coincident... Esmentarem un conjunt de propòsits que ens semblen més adients a infants més petits (...). És difícil delimitar fronteres i edats concretes, tot dependrà de la tria d'obres, les experiències prèvies, la persona que condueix l'escolta, el grup classe, l'ambient, l'escola, ...

ELEMENTS QUE MOTIVEN I RESPOSTES QUE ENS APORTEN ELS MÉS PETITS

Un grup de set especialistes de música han elaborat el llibre *Tocar totes les tecles*, on hi exposen les seves més variades experiències amb un conjunt d'audicions dedicades a infants d'educació infantil. En les pàgines de presentació hi exposen:

Als infants els agrada la música on abunda la melodia clara, simple, de curta durada, sobretot si aquesta és portada per un vincle afectiu: la mare, el pare, la mestra. I quan són petits, estan, tots sense excepció, disposats a desenvolupar totes les seves capacitats auditives i sensibles, per arribar a saber escoltar i aprendre tot allò que puguin sobre aquell art que indiscutiblement els fa feliços. L. Barberà, (1998).

L'educació musical en les primeres edats se centra en experiències sensorials, tant importants per al desenvolupament de la personalitat.

Escolten i discriminen millor a partir d'activitats lúdiques que inclouen el moviment corporal o dramatitzacions, sempre connectades al tema musical. Per reproduir els sons coneguts un nen/a trasllada la seva imaginació al camp de l'acció. Akosachky, J., (1996).

- Ajudar la comprensió de la música amb accions, ja sigui mentre s'escolta o bé en una proposta posterior. L'infant reacciona amb tot el cos davant d'un aprenentatge, o d'una activitat que li agrada. No és sols l'oïda allò que hem de desenvolupar en escoltar, sinó que l'oïda es desenvoluparà més plenament si fem que sigui tot el cos el que s'hi involucri: el moviment individual a l'espai, el sentit de la vista amb la captació de imatges o objectes, el contacte directe amb d'altri, l'acció conjunta amb membres del grup, ...
- Ajudar a la música reforçant la seva comprensió amb recursos plàstics. La

representació mental que suposa associar un so amb una imatge facilita la comprensió del fet sonor. És un bon recurs per representar gràficament fragments difícils d'explicar amb paraules. En acabar l'audició d'una obra musical, hem de procurar-los una resposta visual. Pot ser aportada prèviament pel mestre/a (làmines, d'autors o instruments; dibuix il·lustratiu fruit d'altres anys, ...) o podem demanar que aportin i/o tradueixin els conceptes apresos en un treball plàstic. Aquest no sempre serà amb els mateixos materials ni tècniques, ni sempre la música haurà de traduir-se en dibuix.

Les vivències interioritzades que ens transmet la música, sovint són idònies per a ser plasmades en colors a les edats infantils. És l'especialista qui decidirà si després de l'escolta cal o no una resposta plàstica. Així com no és recomanable fer un constant ús repetitiu de la mateixa motivació en escoltar una obra, tampoc no s'abusarà de les respostes plàstiques. Cal que en acabar l'obra resti "l'audició -imatge" en un racó de la classe; així podrà ser recordada en qualsevol hora del dia pels infants i en un moment donat pot ser assenyalada per poder-la tornar a escoltar.

- El joc ha de participar en l'audició musical. Si el joc constitueix una faceta important en la comprensió del procés d'aprenentatge infantil, si es fa present en activitats rítmiques i motòriques, si la cançó tradicional infantil està farcida d'exemples on s'hi fa present, fem del joc una eina d'aprenentatge en l'audició musical. Tot sembla més fàcil quan té l'aparença d'un joc.
- Assegurar un objectiu concret a cada música que escoltem. A vegades volem exposar tantes coses, que acabem enquibint-ho tot en un mateix sac i perdem l'objectiu prioritari. En els cursos d'educació infantil cal centrar-nos en un objectiu i treure'n el màxim de profit. Delimitar propostes didàctiques adequades a l'objectiu que pretenem aconseguir sense voler-ho abraçar tot.